

Το σχολείο ως πεδίο προώθησης της δια βίου μάθησης: Απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Καλομοίρα Νιαστή¹, Αλέξανδρος - Σταμάτιος Αντωνίου²

¹ Ψυχολόγος, cPhD ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ, ²Καθηγητής Ψυχολογίας ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η δια βίου μάθηση αποτελεί σημαντικό ζήτημα στην ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική. Οι ταχύτερες αλλαγές στον τομέα της οικονομίας και της εργασίας απαιτούν υψηλού βαθμού προσαρμοστικότητα, αλλά και απόκτηση περαιτέρω επαγγελματικών προσόντων από την πλευρά των υπαλλήλων. Το σχολείο αποτελεί σημαντική πηγή διδασκαλίας και εκμάθησης δεξιοτήτων και κινήτρων, που μελλοντικά προωθούν την επαγγελματική ικανότητα των ατόμων και τη θέλησή τους για μάθηση. Ωστόσο, δεν είναι σαφής ο τρόπος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί προωθούν τη δια βίου μάθηση και ενισχύουν τους μαθητές τους κατά τη φοίτησή τους στο σχολείο. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει το παραπάνω ζήτημα, με βάση τις απόψεις 35 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως διατυπώθηκαν στα ερωτήματα μιας ημιδομημένης συνέντευξης. Ως προς τη δομή, η συνέντευξη περιελάμβανε ερωτήματα, που αφορούσαν την προώθηση του ενδιαφέροντος των μαθητών για νέα θέματα, αλλά και την ενίσχυση των υπαρχόντων ενδιαφερόντων τους, τη διδασκαλία και την ενίσχυση στρατηγικών μάθησης και προγραμματισμού, την προώθηση του αυτοστοχασμού και της αυτοαποτελεσματικότητας, την παροχή ανατροφοδότησης κλπ. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί λειτουργούν ενισχυτικά ως προς την προώθηση του ενδιαφέροντος των μαθητών τους σε νέα θέματα και την ενίσχυση των ήδη υπαρχόντων ενδιαφερόντων τους, αλλά δεν γνωρίζουν επακριβώς πως να προωθήσουν την αυτοαποτελεσματικότητά τους και τον αναστοχασμό. Παράλληλα, μεγάλο μέρος των ενδιαφερόντων τους καλύπτει η διδασκαλία στρατηγικών μάθησης και προγραμματισμού, ωστόσο κατανοούν πως χρήζει βελτίωσης. Τα παραπάνω ευρήματα συζητούνται στα πλαίσια της αναδόμησης της σχολικής κοινότητας και της ανάπτυξης της ψυχικής ανθεκτικότητας των μαθητών.

Λέξεις κλειδιά: δια βίου μάθηση, εκπαιδευτικοί, κίνητρα, στρατηγικές μάθησης, ανατροφοδότηση, αυτοαποτελεσματικότητα, αναστοχασμός

Επικοινωνία

Νιαστή Καλομοίρα, Ψυχολόγος, cPhd ΠΤΔΕ-ΕΚΠΑ
Email: moirianiasth@gmail.com

Αλέξανδρος - Σταμάτιος Αντωνίου, Καθηγητής
Ψυχολογίας ΠΤΔΕ-ΕΚΠΑ
Email: as_antoniou@primedu.uoa.gr

Εισαγωγή

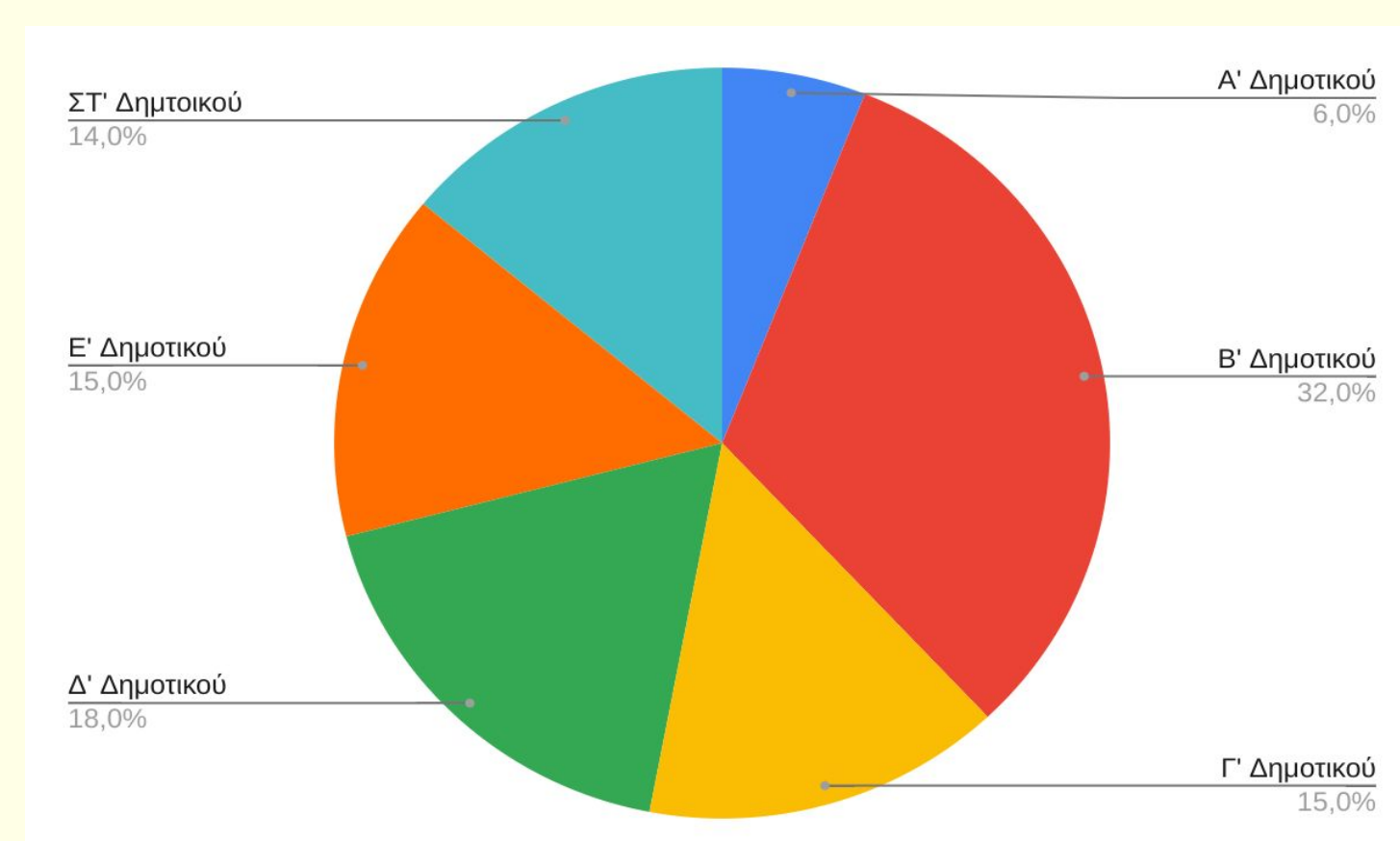
Η δια βίου μάθηση αποτελεί κεντρικό ζήτημα στην ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική ήδη από τις αρχές του 20ου αιώνα (Gouthro, 2022. Park, 2020). Το σημαντικότερο πεδίο προώθησής της θεωρείται το σχολικό πλαίσιο, αφού στο περιβάλλον της τάξης κρίνεται χρήσιμο και αναγκαίο να καλλιεργούνται τα κίνητρα (Silva, 2022), αλλά και η θετική στάση ως προς τη συνέχιση της μάθησης κατα τα μεταγενέστερα στάδια της ζωής (Lima et al., 2022). Ωστόσο, ορισμένοι μαθητές τείνουν να υποτιμούν συστηματικά το επίπεδο των ικανοτήτων τους, θεωρώντας ότι παρουσιάζουν κάποιου είδους δυσκολία και δεν μπορούν να εξελιχθούν περαιτέρω (Tatarinseva et al., 2018). Κατά συνέπεια, το ενδιαφέρον τους για τη μάθηση μειώνεται με το πέρασμα του χρόνου, και σε αυτό το σημείο ακριβώς γίνεται φανερή η σημασία του ρόλου των εκπαιδευτικών στην προώθηση της δια βίου μάθησης (Potyrala & Tomczyk, 2021)

Μεθοδολογία

Συμμετέχοντες

- 35 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
- 29 γυναίκες (82,8%) και 6 άνδρες (17,2%)
- Ηλικιακό εύρος: 31-54 ετών
- Τάξη διδασκαλίας εκπαιδευτικών

Σχήμα 1. Τάξη διδασκαλίας εκπαιδευτικών

Δομή συνέντευξης

→ Ενδιαφέρον

-Πώς ενισχύετε τα ενδιαφέροντα των μαθητών στην τάξη;
-Με ποιο τρόπο προσελκύετε το ενδιαφέρον των μαθητών κατά τη διάρκεια των μαθημάτων;

→ Στρατηγικές μάθησης, προγραμματισμός και αναστοχασμός

-Πώς διδάσκετε στους μαθητές να προγραμματίζουν τις εργασίες τους;
-Πώς υποστηρίζετε τους μαθητές στην οργάνωση ομαδικών ή ατομικών εργασιών στην τάξη;
-Πώς ενθαρρύνετε τους μαθητές στη χρήση στρατηγικών μάθησης;
-Με ποιο τρόπο προωθείτε τον αναστοχασμό των μαθητών στην τάξη;

→ Αυτοαποτελεσματικότητα και ανατροφοδότηση

-Πώς ενθαρρύνετε τους μαθητές στην απόδοση των επιδόσεων προς όφελός τους;
-Πώς προωθείτε την επίγνωση των μαθητών για την ατομική μαθησιακή τους πρόοδο;
-Πώς βοηθάτε τους μαθητές να πιστεύουν στις δυνατότητές τους;
-Πώς επιβραβεύετε τους μαθητές σας;

Αποτελέσματα

Πίνακας 1. Ενδοσυνάψεις μεταξύ των ειδών προώθησης της δια βίου μάθησης

Ενδιαφέρον	Ανατροφοδότηση
	0.73***, p<0.001

Προγραμματισμός	Αυτοαποτελεσματικότητα
	0.65***, p<0.001

Αποτελέσματα

Παραδείγματα απαντήσεων εκπαιδευτικών για κάθε κατηγορία ερωτήσεων

❖ Ενίσχυση ενδιαφέροντος για νέο θέμα

- παρουσίαση αναφορών από την καθημερινή ζωή, είτε του ίδιου του εκπαιδευτικού είτε κάποιου άλλου προσκεκλημένου ομιλητή
- παρουσίαση εικόνων ή βίντεο και σχολιασμός

❖ Προώθηση αυτοαποτελεσματικότητας

- παροχή κατάλληλης συναισθηματικής υποστήριξης
- πραγματοποίηση ομαδικών δραστηριοτήτων στα πλαίσια της συνεργατικής μάθησης
- προσπάθεια για αυτοαξιολόγηση των μαθητών

❖ Ενίσχυση στρατηγικών μάθησης

- παροχή δυνατότητας για μάθηση με διάφορα υλικά μέσα

Συζήτηση - Συμπεράσματα

- Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί προωθούν το ενδιαφέρον των μαθητών για νέα θέματα και ενισχύουν το ήδη υπάρχον ενδιαφέρον τους
- Δεν γνωρίζουν ακριβώς πως να προωθήσουν την αυτοαποτελεσματικότητά τους και τον αναστοχασμό, κι όταν αυτό συμβαίνει, προκύπτει αυθόρμητα, χωρίς συγκεκριμένη τεχνική.
- Γνωρίζουν τρόπους προώθησης της διδασκαλίας στρατηγικών μάθησης και προγραμματισμού.
- Δεν αντιμετωπίζουν δυσκολία στην ανατροφοδότηση των μαθητών τους.
- Δεν αισθάνονται σιγουριά για τον εαυτό τους και για το αν πραγματικά προωθούν τη δια βίου μάθηση.

Βιβλιογραφία

1. Gouthro, P. A. (2022). Lifelong learning in a globalized world: The need for critical social theory in adult and lifelong education. *International Journal of Lifelong Education*, 41(1), 107-121.
2. Lima Flauzino, K., Manuel Pires Teixeira Gil, H., Sathler Tavares Batistoni, S., Oliveira Costa, M., & Cachioni, M. (2022). Lifelong learning activities for older adults: a scoping review. *Educational Gerontology*, 48(11), 497-510.
3. Park, C. Y., & Kim, J. (2020). Education, skill training, and lifelong learning in the era of technological revolution. *Asian Development Bank Economics Working Paper Series*, 606-615.
4. Potyrala, K., & Tomczyk, Ł. (2021). Teachers in the lifelong learning process: examples of digital literacy. *Journal of Education for Teaching*, 47(2), 255-273.
5. Silva, V. P. C. (2022). Adult Education and lifelong learning in Southern European societies. *Revista de Sociología de la Educación-RASE*, 15(1), 45-69.
6. Tatarinceva, A. M., Sergeeva, M. G., Dmitrichenkova, S. V., Chazova, V. A., Andryushchenko, I. S., & Shaleeva, E. F. (2018). Lifelong learning of gifted and talented students. *Espacios*, 39(2), 17-29.